

ქვეყნის მოხსენება

საქართველოს გარემოს მდგომარეობის შესახებ

ქვეყნის მოხსენების ზოგადი მიზანი და კონკრეტული ამოცანები

მოხსენების ძირითადი მიზანია, გარემოს მდგომარეობის მიმოხილვა და მისი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ქვეყნის დონეზე.

კერძოდ, ქვეყნის მოხსენებას აქვს სამი მიზანი:

- დაინტერესებულ მხარეთა უზრუნველყოფა შესადარი, ზუსტი და დროული ინფორმაციით, აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვსი ქვეყნის გარემოს სტატუსის თაობაზე, ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტის საერთო გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემის (ENI SEIS II) აღმოსავლეთის პროექტის ფარგლებში, რომელსაც სასარგებლო წვლილი შეაქვს საერთაშორისო დონეზე მიმდინარე ქვეყნის გარემოსდაცვითი პოლიტიკის თაობაზე გამართულ დებატებში.
- წარმოაჩინოს ქვეყნის მიერ შესრულებული სამუშაო და მომხმარებლს/მკითხველს მისცეს შესაძლებლობა შეადაროს ქვეყნები სხვა აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებს.
- საუკეთესო გამოცდილების გაზიარება გარემოსდაცვითი შეფასების, ინფორმაციის და გარემოს დაცვის დარგში.

ქვეყნის მოხსენების მომზადების მეთოდოლოგიური მიდგომა

მეთოდოლოგია ეფუძნება, იმ მიდგომას, რომელიც გამოყენებულია ევროპის გარემოს მდგომარეობისა და პერსპექტივების ანგარიში 2015-ის (SOER 2015) ნაწილი - *ქვეყნები და რეგიონები-ს* მომზადებისას, რაც უმნიშვნელოდ შეცვლილია, ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტის საერთო გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემები II აღმოსავლეთ პროექტის (ENI SEIS II East project) საჭიროებებიდან გამომდინარე.

ქვეყნის მიმოხილვის ინტერაქტიული ონლაინ ვერსია წარმოდგენილია ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტის საერთო გარემოსდაცვითი საინფორმაციო სისტემები II აღმოსავლეთის პროექტის (ENI SEIS II East project) ვებგვერდზე. თითოეული ქვეყნის მოხსენება მოიცავს ცალკეულ ნაწილებს, რომელიც ასახავს ოთხ აქტუალურ საკითხს:

- **გარემოს მდგომარეობის ეროვნული ანგარიშის (SOER) ძირითადი თემები და დარგები**

ამ ნაწილის მიზანია, ქვეყნის გარემოს მდგომარეობის ანგარიშის (SOER) შესავალი ნაწილის მომზადება, სადაც ხაზგასხასმული იქნება ანგარიშის სტრუქტურა, ასევე ანგარიშში განხილული მთავარი, აქტუალური საკითხები. ტექსტი აღწერს, ქვეყნის გარემოს მდგომარეობის ანგარიშის (SOER) სამართლებრივ მოთხოვნას, მისი მომზადების სიხშირეს (პერიოდულობას), მეთოდოლოგიურ საფუძვლებს, ინდიკატორების გამოყენებას, მოხსენების სტრუქტურას, ანგარიშში განხილული ძირითადი თემების მიმოხილვას და ასევე უზრუნველყოფილია ბმულებით დამატებით საბაზისო ინფორმაციის თაობაზე (მაგ.:

ეროვნული ინდიკატორის სისტემა, ადეკვატური დამატებითი ანგარიშები, ა.შ.). ტექსტის შემოთავაზებული სიდიდე: 250 სიტყვამდე.

- **გარემოს მდგომარეობის ანგარიშის ძირითადი მიგნებები/გზავნილები**

ამ ნაწილის მიზანია, ქვეყნის გარემოს მდგომარეობის მოკლე მიმოხილვა. ის გადმოსცემს, როგორც ქვეყნის გარემოს მდგომარეობის (SOER) ანგარიშის მოკლე შეჯამებულ ძირითად გზავნილებს, ასევე თემების მთავარ მიგნებების რეზიუმეს. ტექსტის შემოთავაზებული სიდიდეა: 800 სიტყვამდე.

შენიშვნა: სომხეთს, აზერბაიჯანსა და მოლდოვას შორის დადებული ურთიერთშეთანხმების მიხედვით, შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოყენებული იქნა გარემოს მდგომარეობის შესახებ უახლესი ხელმისაწვდომი ოფიციალური მონაცემები.

- **ეროვნული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის რეაგირება გარემოსდაცვით გამოწვევებსა და პრობლემურ საკითხებზე**

ამ ნაწილის მიზანია, გარემოს მდგომარეობის გაანალიზება საერთო ეროვნულ კონტექსტში, მთავარ გამოწვევებზე ფოკუსირებით, გარემოსდაცვითი პრობლემების გაშუქებითა და არსებული პოლიტიკის მიმართება ამ გამოწვევათა/პრობლემათა დასაძლევად. ამ ნაწილში ასევე უნდა გაშუქდეს, ეროვნული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის რეაგირება გარემოს მდგომარეობის გაუბჯობესებაზე. ტექსტის შემოთავაზებული სიდიდეა: 500 სიტყვამდე.

- **ქვეყნის სპეციფიკური საკითხები**

ამ ნაწილის მიზანია, უზრუნველყოს ქვეყნის სპეციფიკურ პრობლემურ საკითხთა გამოყოფა გარემოს მდგომარეობის ანგარიშში ან შესაბამის პოლიტიკის დოკუმენტებში, რომელიც მოიცავს აქტუალურ საკითხებს და ქვეყნის შესაძლებლობებს ამ საკითხთა გადასაჭრელად, ასევე ინოვაციურ პოლიტიკას, რომელიც ხელს უწყობს ქვეყანაში გრძელვადიან გადასვლას უფრო მდგრადი საზოგადოების ჩამოყალიბებისაკენ. ასევე, ამ ნაწილის მიზანია საინტერესო განვითარებების და ინოვაციურ მიდგომათა იდენტიფიცირება, რაც შესაძლებელია საინტერესო იყოს აღმოსავლეთ პარტნიორობის სხვა ქვეყნებისთვის. ის მოიცავს გარემოსდაცვით პოლიტიკურ დღის წესრიგს, მწვანე ეკონომიკას, პროგნოზირებად ინფორმაციებსა და სცენარებს, რეგიონალურ საკითხებს და ა.შ. ქვემოთ მოცემული შემოთავაზებები ეფუძნება, ქვეყანაში ვიზიტის დროს გამართულ დისკუსიებს. ტექსტის შემოთავაზებული სიდიდეა: 500 სიტყვამდე.

- **გარემოს მდგომარეობის ეროვნული ანგარიშის (SOER) ძირითადი თემები და დარგები**

საქართველოს გარემოს მდგომარეობის ანგარიში ქვეყნდება ყოველ ოთხ წელიწადში ერთხელ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ, საქართველოს გარემოს დაცვის შესახებ კანონის, მე-14 მუხლის შესაბამისად. 2007-2009 წლებში საქართველოს გარემოს მდგომარეობის ანგარიში, მომზადდა და გამოქვეყნდა ევროგაერთიანების მხარდაჭერით და ხელმისაწვდომია, როგორც ქართულ, ასევე ინგლისურ ენაზე¹. ბოლო 2010-2013² წლების, საქართველოს გარემოს მდგომარეობის ანგარიში, მომზადდა და გამოქვეყნდა GIZ-ის და USAID-ის ფინანსური მხარდაჭერით. ხელმისაწვდომია, მხოლოდ ქართულ ენაზე. ახალი, 2014-2017 წლების საქართველოს გარემოს მდგომარეობის ანგარიში, დასრულდება 2019 წელს და ხელმისაწვდომი იქნება, როგორც ქართულ, ასევე ინგლისურ ენაზე.

დოკუმენტი აღწერს ქვეყნის გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს, ხარისხობრივი და რაოდენობრივი ინფორმაციით გარემოს არსებულ მდგომარეობას, ასევე გარემოსდაცვითი საქმიანობების შედეგებს, რომლებიც ხორციელდება საერთაშორისო ურთიერთობების ფარგლებში და ასევე, აშუქებს ეკონომიკის სხვადასხვა დარგების გარემოზე ზემოქმედების ანალიზს.

ეს 310 გვერდიანი ანგარიში შედგება 21 თავისგან და ქვემოთ მოცემული 8 ძირითადი საკითხისგან: გარემოსდაცვითი მმართველობა, ეკონომიკის დარგთა გარემოზე ზემოქმედება, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი, კლიმატის ცვლილება, წყლის რესურსები, მიწის და მინერალური რესურსები, ბუნებრივი სტიქიური მოვლენები, ნარჩენები, ქიმიური ნივთიერებები და რადიაცია.

საქართველოს გარემოს მდგომარეობის ანგარიშის მომზადების მეთოდოლოგია აღწერილია მთავრობის დადენილებაში “გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენების შედგენის წესის დამტკიცების თაობაზე“ (2014). დადგენილებით განსაზღვრულია ანგარიშის სტრუქტურა, შედგენის პროცედურები, შინაარსი და ვადები.

- **გარემოს მდგომარეობის ანგარიშის ძირითადი მიგნებები/გზავნილები**

2008 წლის რუსეთის სამხედრო აგრესიის და მსოფლიო ფინანსური კრიზისის შედეგად, ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის უარყოფითი მაჩვენებელი დაფიქსირდა. 2010-2013 წლებში საშუალო წლიური მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) ზრდის ტემპი ერთ სულ მოსახლეზე შეადგენდა 5.8%. საქართველოს ეკონომიკა უზრუნველყოფილია ქვეყნის შედარებით თავისუფალი და გამჭვირვალე სივრცით.

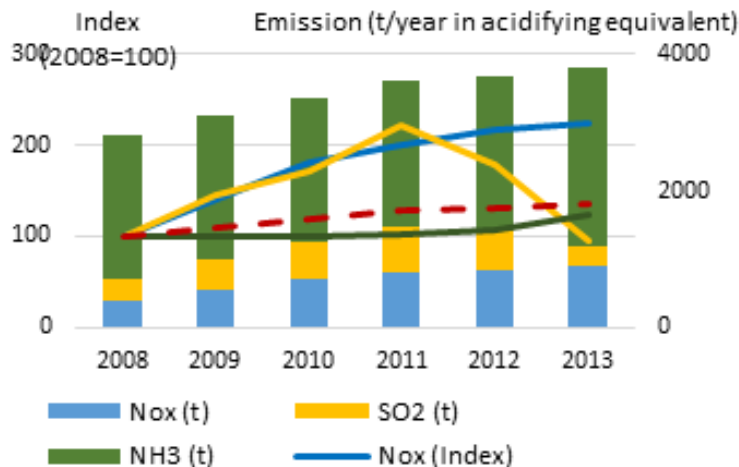
¹ [National Report on State of Environment of Georgia 2007-2009](#)

² [National Report on State of Environment in Georgia 2010-2013](#)

ატმოსფერული ჰაერი

მთავარ პრობლემას წარმოადგენს დაბინძურებული ჰაერის ზემოქმედება ადამიანის ჯანმრთელობაზე, ეკოსისტემებსა და მატერიალურ ფასეულობებზე, რომელსაც თან ახლავს სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემები. უარყოფითი ზეგავლენა ადამიანის ჯანმრთელობაზე, უფრო მაღალია ურბანულ გარემოში, სადაც სახეზეა სხვადასხვა ტიპის ეკონომიკური საქმიანობები და ინტენსიური სატრანსპორტო მოძრაობის კონცენტრაცია.

ზოგადი ტრენდი ჰაერის დამაბინძურებელი ნივთიერებების ემისიების მოდის ეკონომიკური სექტორიდან და 2010-2013 წლების განმავლობაში იყო ნეგატიური - მოხდა ყველა ემისიის ზრდა, გარდა გოგირდის დიოქსიდის (SO₂) და მტვრის კონცენტრაციის. ფიქსირდება აზოტის დიოქსიდის (NO₂) და გოგირდის დიოქსიდის (SO₂) კონცენტრაციების გადაჭარბება ზღვრულ მნიშვნელობაზე, საქართველოს დიდ ქალაქებში. 2011-2013 წლებში საავტომობილო საწვავის ხარისხის სტანდარტის გამკაცრების შედეგად, გოგირდის დიოქსიდის (SO₂) გაფრქვევები 57%-ით შემცირდა. 2000 წლიდან უმნიშვნელოდ იზრდება უმცირესი ზომის მყარი ნაწილაკების (PM) გაფრქვევები. 2008 წელთან შედარებით, 2013 წელს მათი გაფრქვევა შემცირდა 15%-ით. 2013 წელს, აზოტის დიოქსიდის (NO₂) გაფრქვევების 62% მოდის სატრანსპორტო სექტორზე. ასევე საყურადღებოა, ოზონის წინამორბედთა ემისიების ზრდა ენერგეტიკისა და ტრანსპორტის სექტორებიდან. 2010-2013 წლებში მოხდა აქროლად ორგანულ ნაერთთა (აონ) ემისიების ზრდა 40%-ით, რაც განპირობებული იყო ენერგეტიკის სექტორში ემისიის ზრდით.

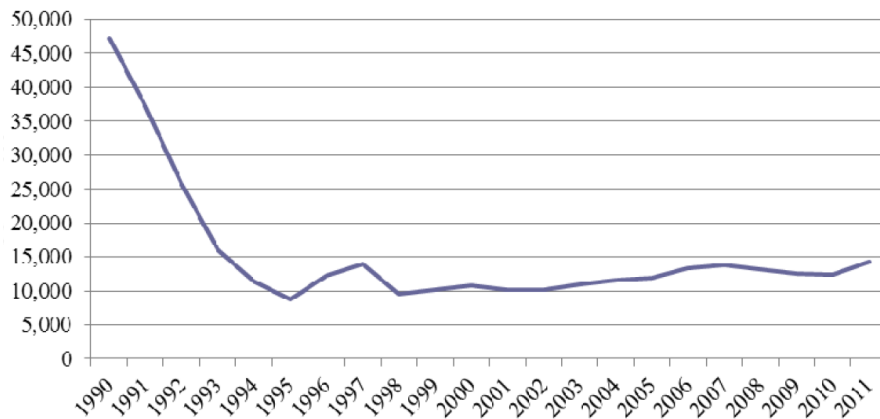
2008-2013 წლებში მჟავაწარმოქმნელი ნივთიერებების ემისიები საქართველოში
(ინდექსი; ტ/წელიწადში მჟავაწარმოქმნელ ექვივალენტში)³

³ მჟავაწარმოქმნელი ნივთიერებების ემისია გამოანგარიშებულია საერთაშორისო მეთოდოლოგიაზე დაფუძნებით (de Leeuw F.A.A.M. შორ მანძილებზე ჰაერის ტრანსსასაზღვრო დაბინძურების გაფრქვევის ინდიკატორები. გარემოსდაცვითი მეცნიერება და პოლიტიკა, ტ.5,(2), 2002. გვ. 135-145)

სათბურის აირების ემისიები

საქართველოს წილი გლობალურ სათბურის აირების ემისიებში შეადგენს 0.02%. სათბურის აირების ემისიები იზომება ნახშიროჟანგის (CO₂) ექვივალენტით, დაახლოებით 70%-ით შემცირდა 2011 წლის მაჩვენებელი 1990 წელთან შედარებით. 2011 წელს დაფიქსირდა გაფრქვევების მკვეთრი და ძალიან სწრაფი ზრდა (14.6%-ით წინა წელთან შედარებით), რაც მოწმობს, რომ ეს არის რამდენიმე ფაქტორის ურთიერთკავშირის შედეგი: ეკონომიკის მაღალი ზრდა, ელექტრო ენერჯიაზე მოთხოვნა და შედარებით წყალმარჩხი ჰიდროლოგიური წელი, ასევე ნახშირის მოხმარების ზრდა გადამამუშავებელ მრეწველობაში.

2011 წელს, სათბურის აირების მთლიანი ემისიების, ყველაზე მაღალი წილი - 55% ენერჯეტიკის სექტორიდანაა, მას მოსდევს შემდეგი სექტორები: მრეწველობის - 20%, სოფლის მეურნეობის - 17% და ნარჩენების - 8%.

საქართველოში სათბურის აირების ემისიების ტრენდი 1990-2011 წლებში (CO₂-ის ექვივალენტი, გგრ/წ-ში)

წყალი

საქართველოს მდინარეების უმეტესობაში ამონიუმის იონების კონცენტრაცია აჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციას (ზდკ). მდინარე მამავერაში, კაზრეთულასა და ყვირილაში დიდი რაოდენობითაა ზოგიერთი მძიმე მეტალი, რაც გამოწვეულია მარგანეცისა და სპილენძის გადამამუშავებელი საწარმოების ჩამდინარე წყლების ჩაშვებით. ნიტრატების, ნიტრიტებისა და ფოსფატის იონების კონცენტრაცია მნიშვნელოვნად დაბალია საქართველოს მდინარეებში. დასავლეთ საქართველოს მდინარეები ცხენისწყალი და ჯეჯორა ბინძურდებოდა დარიშხანის შემცველი ნარჩენებით.

2010-2013 წლებში ჯამური წყალმოხმარება (ჰიდროენერჯეტიკის გარეშე) გაიზარდა 15%-ით, რაც გამოწვეული იყო სარწყავი, სამრეწველო მიზნით და თბოელექტროსადგურების მიერ წყალზე გაზრდილი მოთხოვნით. სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგების სექტორი რჩება წყლის ყველაზე დიდი მომხმარებელი საქართველოში, რას შეადგენს ჯამური წყალმოხმარების 45%. 2013 წელს წყალმომარაგების ცენტრალურ სისტემაზე მიერთებული

მოსახლეობის რაოდენობა ქვეყნის მასშტაბით შეადგენდა 70%-ს, რომელიც ფარავს ქალაქის მოსახლეობის 95% და სოფლის მოსახლეობის 35%. სასმელი წყლის სინჯების 30%-ში წყლის ხარისხობრივი პარამეტრები დარღვეული იყო უმეტესად სოფლის წყალმომარაგების ქსელიდან აღებულ სინჯებში.

ზედაპირული წყლების, მთავარი დაბინძურების წყაროდ რჩება გაუწმენდავი საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლები, მათ შორისაა შავი ზღვის წყლებიც, რაც გამოწვეულია ჩამდინარე წყლების კოლექტორისა და გამწმენდი ინფრასტრუქტურის არასათანადო ფუნქციონირებით. საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების კოლექტორის სისტემით უზრუნველყოფილია საქართველოს მოსახლეობის 38%, მაშინ როცა მოსახლეობის მხოლოდ 11% მიერთებულია წყალარინების (კანალიზაციის) ქსელზე.

ნარჩენები

არასათანადო მუნიციპალური ნაგავსაყრელები და ასევე ძველი აკუმულირებული სახიფათო ნარჩენები წლების მანძილზე წარმოადგენენ გარემოს დაბინძურების წყაროს. 2012 წლიდან ეტაპობრივად ხორციელდება ნაგავსაყრელების რეაბილიტაცია/დახურვა, ახალი ნაგავსაყრელების დაგეგმვა/მშენებლობა, სახიფათო ნარჩენების შეგროვება, დამუშავება, ექსპორტი და განთავსება.

დაფიქსირდა მუნიციპალური ნარჩენების წარმოქმნის სტაბილური ზრდა. თბილისში 2013 წელს წარმოიქმნა 350,000 ტონა მუნიციპალური ნარჩენი, რაც 50,000 ტონით მეტია 2010 წელთან შედარებით. თუმცა, ერთ სულ მოსახლეზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობა ჯერ კიდევ დაბალი მაჩვენებელია, ევროპულთან შედარებით.

მიწა

საქართველოში მიწისა და ნიადაგის ეროზიის პროცესები განსაკუთრებით გაძლიერდა ბოლო წლებში, რაც განპირობებულია გლობალური დათბობით. დეგრადაციის პროცესს კიდევ უფრო ართულებს მოსახლეობის მიერ ნიადაგის არამდგრადი გამოყენების პრაქტიკა. საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო მიწის 60% საშუალო ან დაბალი ნაყოფიერების მიწებს განეკუთვნება. 2013 წელს აღდგა მიწის დაბინძურების მონიტორინგი და ქვეყნის მასშტაბით განხორციელდა სინჯების პასიური აღება.

ბიომრავალფეროვნება

2010-2013 წლებში საქართველოს დაცული ტერიტორიების ქსელს დაემატა 2 ეროვნული პარკი, 6 ადკვეთილი და 26 ბუნების ძეგლი. შედეგად, დაცული ტერიტორიებით დაფარულია 520,811 ჰა ფართობი, რაც დაახლოებით ქვეყნის ტერიტორიის 7.5%-ია.

- **ეროვნული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის რეაგირება გარემოსდაცვით გამოწვევებსა და პრობლემურ საკითხებზე**

გარემოს დაბინძურება და კლიმატის ცვლილება აღიარებულ იქნა, საქართველოს გრძელვადიანი სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მთავარ საფრთხედ. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიის „საქართველო 2020“⁴ მიზანია, ხელი შეუწყოს ბუნებრივი რესურსების რაციონალურ გამოყენებას, უზრუნველყოს გარემოსდაცვითი უსაფრთხოება, მდგრადობა და მოახდინოს სტიქიური უბედურებების პრევენცია ეფექტურ და ინკლუზიურ ეკონომიკურ ზრდასთან ერთად.

2014 წელს ხელი მოეწერა საქართველო-ევროკავშირის **ასოცირების შესახებ შეთანხმებას**⁵ (AA), რომელიც მოიცავს თითქმის ყველა გარემოსდაცვით მიმართულებას და წარმოადგენს ქვეყანაში რეფორმების განხორციელების პირველწყაროს.

საქართველომ დიდი პროგრესი განიცადა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი პოლიტიკის განვითარებაში:

საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა მესამე ეროვნული პროგრამა 2017-2021წწ. (NEAP-3) არის მთავარი სტრატეგიული დოკუმენტი გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სფეროში, რომელიც განსაზღვრავს პრიორიტეტებს, საქართველოს გრძელვადიან სტრატეგიულ მიზნებსა და ამოცანებს, ასევე განსაზღვრავს კონკრეტულ მიზნობრივ ქმედებებს გარემოს მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.

საქართველოს მთავრობა სრულ მხარდაჭერას აცხადებს „**2030 წლის დღის წესრიგი მდგრადი განვითარებისთვის**“ დოკუმენტის განხორციელებაზე. ამ ეტაპზე გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ გარემოსდაცვითი მიმართულებით პასუხისმგებლობა აიღო 5 „მგრადი განვითარების მიზანი“-ს, 9 ამოცანისა და 11 ინდიკატორის შესრულებაზე.

„**ბათუმის ინიციატივა მწვანე ეკონომიკის შესახებ**“ (BIG-E) დოკუმენტის ფარგლებში, საქართველომ აიღო ვალდებულება შეიმუშაოს მწვანე ეკონომიკის ზრდის პოლიტიკის სტრატეგია, „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა, ხელი შეუწყოს მცირე და საშუალო მეწარმეობის (SME) სექტორს რესურსების ეფექტურ გამოყენებასა და მოხმარებაში, და შეიმუშაოს მეწარმეობლის გაფართოებული ვალდებულების პოლიტიკა.

ატმოსფერული ჰაერი

სახელმწიფო პროგრამა „**ქ. თბილისის ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირების ხელშემწყობი ღონისძიებების შესახებ 2017-2020 წწ.**“ დამტკიცდა 2017 წელს. მიუხედავად იმისა, რომ პროგრამის მიზანია თბილისში ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესება, ქმედებათა გარკვეული რაოდენობა სცილდება დედაქალაქს და ვრცელდება მთელი ქვეყნის მასშტაბით.

⁴ [საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგია "საქართველო 2020"](#)

⁵ [საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ შეთანხმება](#)

„ბათუმის ქმედებები უფრო სუფთა ჰაერისთვის“ (BACA) ფარგლებში საქართველომ ასევე აიღო 7 ვალდებულება.

სათბურის აირების ემისია

საქართველომ, 2030 წლისთვის ეროვნული დონეზე განსაზღვრული წვლილის (INDC)⁶ დოკუმენტის თანახმად, აიღო ვალდებულება შეამციროს სათბურის აირების ემისიები უპირობოდ 15%-ით, ხოლო გარკვეული პირობებით 25%-მდე. საქართველო გახდა პარიზის შეთანხმების მხარე 2017 წელს და ამ ეტაპზე მიმდინარეობს IDNC-ის გადახედვა.

ნარჩენები

ნარჩენების მართვის 2016-2030 ეროვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა⁷, ნარჩენების მართვის კოდექსთან (2015) ერთად წარმოადგენს ქვეყანაში ნარჩენების მართვის რეფორმის საფუძველს.

მიწა

გაუდაბნობასთან ბრძოლის მოქმედებათა მეორე ეროვნული პროგრამა 2015-2022 წწ.⁸ არის მთავარი სტრატეგიული დოკუმენტი გაუდაბნობებისა და მიწის დეგრადაციის სფეროში.

ბიომრავალფეროვნება

ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და 2014-2020 მოქმედებათა გეგმაში⁹ მითითებულია 21 ეროვნული მიზანი, რომელიც ასევე უზრუნველყოფს ბიომრავალფეროვნების კონვენციის მიზნებს და მოიცავს შესაბამის ქმედებებს, რომელთა მიზანია საქართველოში ბიომრავალფეროვნების ფასეულობების შენარჩუნება.

2013 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო სატყეო სექტორში მთავარი სტრატეგიული დოკუმენტი - საქართველოს ეროვნული სატყეო კონვენცია¹⁰, რომელიც განსაზღვრავს ძირითად პრინციპებს და ასახავს პრიორიტეტულ მიმართულებებს, მდგრადი სატყეო მეურნეობის ევროპული მოდელის დამკვიდრებისთვის.

• ქვეყნის სპეციფიკური საკითხები

საქართველოს გარემოსდაცვითი მმართველობის სფეროში განხორციელებულ ძირითად რეფორმებს შორის განსაკუთრებით უნდა გამოვყოთ ნებართვების სისტემასთან დაკავშირებული ინიციატივა.

⁶ ეროვნული დონეზე განსაზღვრული წვლილი (INDC)

⁷ ნარჩენების მართვის 2016 - 2030 წლების ეროვნული სტრატეგია და 2016 - 2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა

⁸ გაუდაბნობასთან ბრძოლის მოქმედებათა მეორე ეროვნული პროგრამა

⁹ 2014-2020 წლების საქართველოს ბიომრავალფეროვნების სტრატეგია და მოქმედებათა გეგმა

¹⁰ საქართველოს ეროვნული სატყეო კონვენცია

2017 წლის 1 ივნისს საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ იქნა ახალი კანონი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“. კოდექსმა მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა გარემოსდაცვითი მმართველობა და უზრუნველყო საზოგადოების მონაწილეობის მაღალი ხარისხი არა მარტო დაგეგმვის, არამედ გადაწყვეტილების მიღების პროცესშიც, რასაც წვლილი შეაქვს ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე აღებული ვალდებულებების უკეთ განხორციელებაში. კოდექსით განსაზღვრულია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზმ) პროცედურას დაქვემდებარებული ახალი საქმიანობების ჩამონათვალი, გამარტივებულია პროცედურები, რაც ზოგავს დროს საქმიანობის განმახორციელებელისთვის. საქმიანობის განმახორციელებელს აღარ მოეთხოვება საჯარო განხილვების ჩატარების ვალდებულება, ამას ახორციელებს სახელმწიფო.

კოდექსი ასევე ითვალისწინებს სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების (სგმ) პროცედურის დანერგვას რაც სტრატეგიული დაგეგმვის პროცესში ახდენს გარემოსდაცვითი და ადამიანის ჯანმრთელობასთან ან/და სიცოცხლესთან დაკავშირებული ასპექტების ინტეგრაციას და აუმჯობესებს ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში თანამშრომლობას.

კოდექსის ძირითადი ნაწილი ამოქმედდა 2018 წლის 1 იანვრიდან.

რაც შეეხება ნებართვების რეფორმასთან დაკავშირებულ სამომავლო გეგმებს, საქართველო ეტაპობრივად აპირებს დანერგოს ერთი ფანჯრის პრინციპზე დაფუძნებული დაბინძურების ინტეგრირებული პრევენციისა და კონტროლის (IPPC) სისტემა. IPPC-ის მიდგომით ხორციელდება, თანამედროვე გარემოსდაცვითი მართვის პრინციპების მსგავსად, არსებული საუკეთესო ტექნოლოგიის (BAT) დანერგვა და გაფრქვევების ზღვრული მნიშვნელობების (ELV) დადგენა.

გარემოსდაცვითი საკანონმდებლო რეფორმის ფარგლებში ახალი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს აღსრულებასთან ერთად, საქართველო მუშაობს კანონპროექტზე „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ და გარემოსთვის მიყენებული ზიანის დათვლის მეთოდოლოგიაზე, რაც მომავალში შექმნის გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის ახალ სისტემას და სამართლებრივ პირობებს მნიშვნელოვანი გარემოსდაცვითი ზიანის პრევენციასა და რემედიაციაში, შესაბამისად პრინციპისა *დამბინძურებელი იხდის*.